

IDFA 2016

Van 16 tot en met 27 november vindt het jaarlijkse International Documentary Film Festival Amsterdam (IDFA) plaats, met meer dan driehonderd lange en korte documentaires, waaronder meer dan honderd wereldpremières. Ook dit jaar selecteerden de samenstellers een hele reeks films op het gebied van zorg en geneeskunde. Zoals *Life to Come*, waarin de medische strijd om het leven van de zeer premature tweeling Eden en Léandro wordt gevolgd, vooral vanuit het perspectief van de moeder. Of *Still Tomorrow*, waarin een fameuze Chinese dichteres met cerebrale parese en ooit uitgehuwelijkt aan een man die ze verafschuwt, op zoek gaat naar ware liefde en onafhankelijkheid. Maar er zijn meer mooie documentaires. Een handvol tips.

Henk Maassen

Voor alle info en tickets: idfa.nl.

Voor alle trailers: zie dit artikel op medischcontact.nl.

Burning Out

Wie als Nederlandse dokter denkt dat hij overladen is met werk, moet vooral kijken naar *Burning Out*. Het kan namelijk altijd erger. De Waalse filmmaker Jérôme Le Maire volgt in het Parijse St. Louis ziekenhuis de afdeling Chirurgie, waar het personeel zucht onder constante druk. Het moet allemaal sneller (dus goedkoper) en de stemming wordt er niet beter op. Van chirurg, schoonmaker tot anesthesioloog, ze zijn somber of gestrest. Le Maire interviewt een aantal van hen. Opmerkelijk: een van chirurgen stort

zijn hart uit terwijl hij openlijk rookt. Waar zie je dat nog? Ook vangt de maker een aantal emotionele scènes. Een woedende operatieassistent verwijt een chirurg haar te behandelen als 'een hond'; andersom bijt de oudere chirurg haar toe dat ze niet oplettend is in de ok. Zo zijn er meer momenten van onbegrip. Zou de aandoenlijk geknutselde ideeënbus helpen? Dat de maker zo dichtbij kon komen, komt vermoedelijk omdat hij een jaar rondliep in het St. Louis voordat hij begon met draaien. Aanrader.

Marieke van Twillert

On Call

In een versleten spreekkamer – gedateerd meubilair, afgebladderde verf en een zichtbaar geforceerde deur – in het ziekenhuis Avicenne in Bobigny (een gemeente in het Franse departement Seine-Saint-Denis) houdt dokter Jean Pierre Geeraert spreekuren voor immigranten. Zonder verdere uitleg van de context zien we in *On Call* zijn gesprekken met mensen die zich vaak in een wanhopige situatie bevinden. Geplaagd door chronische ziekten of letsel door geweld verblijven de meestal ongedocumenteerde immigranten bij vrienden, op een station, op straat of in een asielzoekerscentrum, terwijl ze hun weg in het systeem maar moeizaam weten te vinden. Een enkele keer is er ruimte voor humor, bijvoorbeeld als de arts aan een man uit Guinee voorstelt te doen alsof hij ebola heeft; dan is hij gegarandeerd van een maand onderdak. En als iemand dan toch onverwacht een verblijfsstatus bemachtigt, is er even een sprankje hoop op die betere toekomst waarvoor men kwam. **Simone Paauw**

Ambulance

In de zomer van 2014 werd Gaza-Stad 51 keer gebombardeerd door Israël, raakten 18.000 huizen beschadigd en verlieten 500.000 mensen hun huis. Dat zijn de kale cijfers achter het verhaal vol puin, bloed, paniek en chaos dat de 23-jarige Mohamed Jabaly vertelt met *Ambulance*. Hij reed mee met een ambulanceteam dat zich die dagen een weg baande door het oorlogsgeweld. Dat leidt tot indringende beelden van de radeloosheid tijdens reddingswerkzaamheden en de hectiek op de SEH-afdeling. Maar ook van de ambulanceverpleegkundige die onderweg wordt gebeld over gedode familieleden. En van de SEH-teamleider die een gat in zijn hoofd laat hechten om daarna verbeten met zijn ambulanceteam de nacht vol raketgevaar weer in te rijden. **Ilse Kleijne**

A young girl in her nineties

Wat gebeurt er als choreograaf Thierry Thieû Niang zich begeeft tussen de bewoners van een geriatrische afdeling in Ivry? Niang houdt er een workshop moderne dans, waarbij hij luistert en improviseert. Soms is er ineens een vonk en contact met een van de patiënten met Alzheimer. Er ontstaat iets moois met de 92-jarige frêle Blanche, die tot dan toe zeer afwezig leek. Het dansen maakt Blanche 'wakker' en ze raakt prompt verliefd op Niang. In *A young girl in her nineties* van Valeria Bruni Tedeschi en Yann Coridian levert dat tedere beelden op: zij in haar zachtroze vestje, hij sensitief en soepel. **MvT**

House call

Een jonge alleenstaande moeder van twee meisjes van 6 en 9 jaar die aan borstkanker overlijdt, dat wil niemand meemaken. Waarom kijk je de Israëlische documentaire *House call* (David Ofek, Neta Shoshani) over thuis sterven dan toch in één adem uit? Misschien is het de adembenemende schoonheid van patiënte Vika of de lieflijkheid van het dochtertje met de dansende vlechten. Maar het zijn zeker ook de zorgen van het palliatieve team die boeien. Via een tolkende zus voeren ze gesprekken met de oude Russische moeder die niet wil dat haar dochter thuis sterft en met de ex die twijfelt of hij voor de meisjes kan zorgen. **Eva Nyst**

The Grown Ups

Leidt de landelijke invoering van de niet-invasieve prenatale test (NIPT) tot een downloze samenleving? En zo ja, hoe erg is dat? Deze ethische discussie is het afgelopen jaar in Nederland op felle toon gevoerd. Volgens tegenstanders zet de test aan tot abortus en stigmatiseert het mensen met down. Terwijl velen prima met de chromosoomafwijking kunnen leven. Wellicht is de documentaire *The Grown Ups* van de Chileense filmmaker Maite Alberdi bedoeld als bijdrage aan deze discussie. In dat geval moet de maker in het

pro-NIPT-kamp gezocht worden. Het ruim twee uur durende portret van een groep volwassen Chilenen met down stemt treurig. Gapend groot is het gat tussen hun dromen en verlangens en de harde realiteit. Ja, er is goede zorg en er is een zinvolle dagbesteding. En ja, er zijn vriendschappen, irritaties en feestjes. Maar nee, voor geen van deze mensen is weggelegd wat ze werkelijk wensen: echte zelfstandigheid, echte privacy. Laat staan een eigen huis, trouwen en kinderen krijgen. Dat stemt niet alleen treurig, maar ook tot nadenken.

Robert Crommentuyn

Icon

Icon van Wojciech Kasperski, over een gesloten psychiatrisch ziekenhuis in Siberië, roept nog voor je hem gezien hebt al beelden op. Je zet je schrap voor veel menselijk leed. Dan is het een opluchting om te zien dat de patiënten zijn gevoed en gekleed en de oude psychiater vriendelijk gesprekjes met ze voert. Maar er is nog een ander beklemmend gevoel, en dat verdwijnt niet gedurende deze zeldzame inkijk in de 'opslagplaats', zoals de kliniek wordt genoemd: welke medische behandeling is er voor deze vrouwen met schizofrenie, moordenaresses, grootmoeders met alzheimer en tieners met gedragsproblemen? **EN**

Who's gonna love me now?

'Het is een proces', zegt Saar tijdens het sollicitatiegesprek. Hij doelt op de acceptatie van zijn hiv-besmetting door zijn orthodox-joodse familie in Israël. In *Who's gonna love me now?* van de broers Tomer en Barak Heymann volgen we dat proces. Maar vooral ook de worsteling van Saar met zijn positie in de familie sinds hij als jongeman de kibboets verliet.

Tijdens de achttien jaar die hij in Londen woont, heeft hij een nieuwe familie gevonden in de mannen van het London Gay Men's Chorus. Langzaam ontvouwt zich een ontroerend familieverhaal, waar naast angst en vooroordelen ook plaats blijkt te zijn voor onvoorwaardelijke liefde en oprechte bezorgdheid om Saars gezondheid en toekomst. Als hij in Israël een baan kan krijgen bij het Aids Fonds staat Saar voor een moeilijke keuze: kiest hij voor de vrijheid van Londen of voor de geborgenheid van de familie? **Wendy Westerhof**

Monster in the Mind

De ongemakkelijke waarheid over de ziekte van Alzheimer, dat is misschien de kortst mogelijke samenvatting van *Monster in the Mind*, van de 83-jarige (!) medisch journaliste Jean Carper. Meer dan dertig jaar geleden was ze in dienst van CNN: toen heette dementie nog seniliteit, en tal van deskundigen kondigden destijds in haar programma aan dat ze die 'ziekte' binnen een paar jaar onder de knie zouden hebben. (Je vraagt je af: wanneer houden wetenschappers eens op met dat soort voorspellingen?) Als een jeugdige spring-in-'t-veld reist Carper opnieuw – deels dezelfde – deskundigen af, en wil zo achterhalen wat we nu weten van de ziekte die we alzheimer zijn gaan noemen. Ze heeft daarbij een scherp oog voor hoe en waarom deze ziekte 'in de markt' is gezet en hoe ze daar zelf onwillekeurig aan meewerkte; ze gaat na hoe groot het risico is dat ze zelf alzheimer krijgt (nihil, zo lijkt het) en fileert vooral de karikaturale beeldvorming en de geaccepteerde waarheden. Zo leert ze dat lang niet alle dementie alzheimer is (integendeel zelfs), dat effectieve

medicatie helemaal niet in het verschiets ligt, en dat we de demografische apocalyps die alzheimer teweeg zou brengen in een vergrijzende bevolking niet moeten overschatten.

Dat doet ze met gevoel voor humor en understatement, vooral door haar film 'op te vrolijken' met fragmenten uit oude horrorfilms die fundamentele menselijke angsten bespeelden. Het maakt de vergelijking die een hoogleraar maakt van de alzheimerpatiënt met het angstbeeld van de ondoode – de zombie – aannemelijk.

Carper laat alle belangrijke deskundigen aan het woord, onder wie ook de Nederlandse neuroloog Philip Scheltens. Hij geeft commentaar in het misschien opmerkelijkste deel van de documentaire waarin Carper de zaak Jansen Steur uit de doeken doet. Ze gebruikt de zaak als demonstratie van de onmogelijkheid om alzheimer in 100 procent van de gevallen accuraat te diagnosticeren. Die deskundigen zijn lang niet allemaal unisono over aard en impact van alzheimer, maar dat we nog steeds niet weten wat de ziekte veroorzaakt, daarover zijn ze het allemaal wel eens. **Henk Maassen**

